СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ. OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 29. Джерзі Сити, Н. Дж., пятниця, 5-го лютого, VOL. XLV. No. 29. Jersey City, N. J., Friday, February 5, 1937. THREE CENTS

ПЕРЕГОВОРИ В АВТОМОБІЛЬНІМ СТРАЙКУ БЕЗ ВИСЛІДУ

ДІТРОЙТ (Мішіґен). — На домагання президента Рузвелта й стейтового губернатора Мерфія відбулися тут конференції в справі автомобільного страйку, в котрих взяли участь представники Ґенеральної Моторової Корпорації й „Автомобіл Воркерс Юніон". Конференції розбилися через те, що юнія домагалася признання себе одинокою представницею робітників підприємства, а представники автомобільних підприємців не хотіли цього признати, а крім цього домагались опорожнення фабрик страйкуючими робітниками, що в них засіли.

Тимчасом у Флинті шериф повіту Дженесі приказав робітникам, що засіди в фабриках, вийти з фабрик, згідно з приказом суду, одначе робітники його не послухали. Шериф тоді попросив стейтовий уряд про військову допомогу. В місті сконцентровано коло півчверти тисячі жовнірів під командою полковника Джозефа Луиса. Поліція вислала відділи з газовими бомбами. Правильній поліції помагає коло 500 спеціяльних поліцаїв. У місцевості сильне напруження.

РУЗВЕЛТ ПРЕДКЛАДАЄ ПЛЯНИ ПУБЛИЧНИХ РОБІТ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт післав до конґресу спеціяльне послание в справі публичних робіт на наступних 6 років.

Президент каже, що цей плян має на цілі скоординувати публичні роботи так, що ними можна розвинути природні богатства краю й дати народові потрібні засоби. Між іншими роботами президент підчеркує потребу захорони проти повени. Кошти робіт обчисляє на 5 біліонів долярів.

СЕНАТ ПРОДОВЖУЄ ДОПОМОГУ.

ВАШИНҐТОН. — Сенат ухвалив закон, на основі котрого уряд буде могти видавати далі гроші на допомогу, згідно з домаганням президента, до висоти 789 міліонів долярів.

Підчас дискусії над цим внеском у сенаті прийшло до горячої дискусії, в часі котрої сенатор Джосая Бейлі з Норт Каролайни виступав проти видавання грошей з федерального скарбу на допомогу як на небезпечний соціялізм.

ВАЛИ КОЛО КЕЙРА ДАЛІ ВИДЕРЖУЮТЬ.

КЕЙРО (Ілиной). — Не зважаючи на те, що води в ріці Огайо ще далі піднеслися, виставлені на берегах ріки вали видержали напір води. Це дає населенню надію, що повінь взагалі не зможе цієї запори проломати.

Сюди приїхала з Вашинґтону встановлена президентом Рузвелтом комісія для допомоги жертвам повени. Предсідник комісії каже, що уряд буде старатися давати допомогу без звичайної в таких випадках бюрократичної тяганини.

Уряд дістає з інших околиць, навішених або загрожених повінню, потішаючі вісти.

ПОДРУЖЖЯ ДІТЕЙ.

ВОТЕРТАВН (Ню Йорк). — На домагання державної прокураторії арештовано тут 19-літнього Стенлія Бакуса, що кілька днів тому оженився тут з 12-літньою дівчиною. Подружжя відбулося за згодою родичів молодих. Молодий буде відповідати перед судом за нарушення закону про подружжя, на основі котрого дівчина має мати 14 літ. Молоді при шлюбі подали фальшиво, що молода має 18 літ.

У цілій Америці викликує велике заінтересування подружжя 22-літнього Чарлія Джонса з 9-літньою дівчиною. Сталося це в стейті Тенесі, де закон таких річей не заборонює.

ЗА БОРОТЬБУ ПРОТИ ПОЛОВИХ НЕДУГ.

НЮ ЙОРК. — На відбуваючійся тут Окружній Конференції для Суспільної Гігієни бесідники доказували потребу суспільної акції проти венеричних недуг.

Проф. С. І. А. Винслов, директор школи публичного здоровля в Ейлському університеті, підчеркував потребу лікування незаможних у безплатних публичних клініках.

ПРОПАҐАНДА ЗА СВІТОВУ ВИСТАВУ.

ВАШИНҐТОН. — Ґровер А. Ґвейлен, голова комітету світової вистави, що має відбутися в Ню Йорку в 1939-тім році, виступав тут у готелю Мейфлавер на бенкеті, на котрий явилося багато представників усіх держав, з промовою, в котрій розхвалював торговельні можливости цеї вистави.

Сенатори Вагнер і Копленд внесли в конґресі внесок, щоб федеральний уряд визначив півсьма міліона долярів на світову виставу. З тої суми півтретя міліона долярів мається видати на пробиття каналу від Іст Риверу до виставової площі, а 5 міліонів долярів на побудування виставових будинків для експонатів федерального уряду.

КОМУНІСТИЧНУ ОРҐАНІЗАЦІЮ ВИКРИЛИ В ЮҐОСЛАВІЇ.

На терені Юґославії зліквідовано цими днями комуністичну організацію, що в її проводі стояв бувший провідник селянської лівиці, Драголюб Йованевич. Слідство виявило, що між комуністами й кількома провідниками бувшої аґрарної партії було порозуміння в справі творення нелеґальних комуністичних організацій у Юґославії та в справі ведення комуністичної пропаґанди.

НА ЗБЕРЕЖЕННЯ ДИКОЇ ПТАШНІ.

Фундація „Мор Ґейм Бирдс" в Америці докінчила пляни пятьлітньої програми на поліпшення розплоду дикої пташні, недопущення недуг між птахами і подбання за їх поживу. Думають видавати на ту ціль по 600 тисяч долярів пять літ. Кампанію на зібрання фонду будуть вести між мисливими в Злучених Державах і Канаді.

Обраховують, що три четвертини тої суми будуть видані в трох степових провінціях, а решта в Дакоті, Монтані і Вісконсин.

Уряди всіх трох степових провінцій одобрюють цей плян. Організація надіється дістати коло одного міліона акрів землі під свій нагляд: половину від урядів, а другу половину винаймить або закупить.

ВИБИВ ШИБУ ПОМИЛКОВО ПОЛЯКОВІ.

В Лодзі якийсь чоловік, як виявилося, 30-літний Зиґмунт Качмарек, вибив величезну виставову шибу в книгарні фірми Ґебетнер і Вольф. Качмарек був переконаний, що Ґебетнер мусить бути жидом. Колиж довідався, що фірма й увесь персонал фірми польські, зачав удавати божевільного.

УБРАННЯ З МОЛОКА.

Недавно преса принесла вістки про фабрикацію штучної вовни з молока. Тепер уже згадану вовну виробляють на більшу скалю в Італії.

Сам перерібмолока на пряжу незвичайно цікавий. Насамперед центрифуґою відділюють сметанку; коли молоко має вже лише 0.10—0.15 процента товщу, стинають його, додаючи молочну кислоту. З гектолітра сирватки повстає таким чином яких 3 кґ. сухої казеїни. Казеїну (сир) розпускають в амоняку, підгріваючи її на водній парі; повстає тісто, з якого відповідні прилади витягають нитки. Потім їх сушать і уставляють формолем, купають у солях цинку і знов сушать.

Цю штучну вовну назвав винахідник А. Форетті „ляніталем". Ляніталь є дуже подібний до вовни не лише в дотику, але теж своїм хемічним складом, бо обі субстанції є хемічно протеїнами (білками). Барвлення штучної вовни треба коротше як природної.

Ляніталь не уступає зовсім вовні, є лиш менше витривалий від неї. В більшій скількости виробляють його в Італії в місті Чевано Модерно. Тамошня фабрика виробляє денно 30—40 тон ляніталю.

НАЙБІЛЬША КОПАЛЬНЯ ЗОЛОТА В АМЕРИЦІ.

Осідок найбільшої копальні золота на американському континенті знаходиться в Онтеріо, в місті Тиминс. Називається вона „Голинджер Майн", і була відкрита 24 роки тому Ноймом А. Тиминсом. У честь його названо місто Тиминс, що начисляє нині 15,000 душ. Впродовж свого існування копальня Голинджер видала золота вартости 250 міліонів долярів. З того виплачено робітникам платень на суму 80 міліонів долярів. Пятьдесять міліонів долярів пішло на закуп інвентаря; держава дістала 11 міліонів податків, а власникам прийшло зарібків 78 міліонів долярів. Копальня не є ще з золота вичерпана, хоч шахтярі зайшли 5,000 стіп у глибину землі. У Тиминсі знаходиться поважне число українських золотокопів і робітників.

БАНКНОТ У РОТІ.

В потязі, що їхав із Варшави до Данціґа, скарбова контроля придержала пять осіб, що хотіли перевезти тисячу зл., сто ґульденів і щадничу книжечку на суму 3 тисячі зл. В часі особистої ревізії знайшли в роті одної пасажирки 100-злотовий банкнот.

ЧЕРНОВЕЦЬКІ КОМУНІСТИ ПЕРЕД СУДОМ.

Перед воєнним судом у Ясах розпочався судовий процес проти 29 черновецьких громадян, обвинувачених за комунізм. Вони творили тайну комуністичну організацію, яку румунська поліція викрила перед роком. Всі обвинувачені жиди.

ТАЄМНИЦІ ЕКЗОТИЧНИХ ОЗЕР.

На світі є багато явищ нерозсліджених. До таких належить „співоче озеро" на острові Цейльон. З вод цього озера, що зветься Батікальо, добуваються кожного вечора ріжні звуки, незвичайно подібні до ріжномельодійного співу. Цим явищем заціжавилися вчені, одначе поки що не вдалося їм устійнити причини цього дива. Тубольці говорять, що ці звуки походять з мушель, яких є багато на дні озера. Однак ніхто не знає, як ці мушлі виглядають, бо ані їх ніхто не видів ані не зловив.

Таємні звуки лунають так голосно серед вечірньої тиші, що подорожні вночі орієнтуються за піснею озера як за дороговказом.

Друге, таке чарівне озеро знаходиться у Новій Зеляндії в Австралії. Воно дуже характеристичне: довге 83 км., а велико 5 м. широке. Має форму букви „С". Це озеро підноситься реґулярно цілою своєю поверхнею так, що це робить зовсім враження віддихання. Що пять мінут поверхня озера підноситься 7 і пів м. потім опадає і знову підноситься. Це явище теж іще не досліджене. Тому, що Нова Зеляндія повна вулканів та ґейзерів, можна припускати, що маємо тут до діла з вульканічного походження розколиною, виповненою водою, не яку дальше ділають вульканічні сили.

ТРАҐЕДІЯ БІЛЯ МІСТЕЧКА КЕНОРА, САСК.

Недалеко містечка Кенора, Саск., траґічною смертю згинула пані Барабаш, жінка Юрія Барабаша фармера в околиці Девилс Лейк, Саск. Нещастя сталося серед таких обставин: Юрій Барабаш їхав зі своєю жінкою в задубнях до містечка Кенора. В дорозі на полос свисту Сі-Ен-Арського поїзду коні сполохались і скочили на залізну дорогу. В тім наїхав поїзд, розбив сани на кусочки і вбив паню Барабаш. Її чоловік, Юрій Барабаш, був лекго поранений. В катастрофі обидва коні згинули.

ДВАЦЯТЬ СТОЛІТЬ НА ДНІ МОРЯ.

Товариство, яке займається розшукуванням за потопленими скарбами, приступило саме тепер до нової праці на північному побережжі Африки. Ще в 86 р. перед Христом затонув підчас бурі у цім місці римський корабель, який віз із Піренеїв до Італії дорогоцінний вантаж — марморові статуї, вази та ріжні речі з бронзу. Римський корабель затонув — як подають старинні автори — оподалік нинішньої туніської пристані Мадії. В 1907 р. туземець-нурець зовсім випадково натрапив підчас розшуків за губками на останки затопленого корабля. Від цієї пори кілька разів намагались нурці роздобути дещо з затоплених скарбів. Видобули чимало вартісних предметів, що їх зберігають тепер у міському музеї Тунісу. В 1913 р. перервали ці підморські роботи і щойно тепер відновило згадане товариство заходи, щоб видобути цілий затоплений корабель із дна моря, де він перележав 20 століть.

УЧИТЕЛІ ХОЧУТЬ НАЙМЕНШЕ $750 РІЧНО.

Дж. Ґ. Сторді, секретар федерації Саскачеванських Учителів, подає, що шість міліонів долярів треба буде на відбудування вчительської професії в Саскачевані по найменшій платні $750 річно.

„Освіта на підставі конституції є відповідальністю провінції й уряд не може довше вимикати тої відповідальности. Тих шість міліонів долярів треба і муситься їх знайти", каже п. Сторді у своїм звіті, який предложить на річнім мітинґу в готелі Саскачеван.

„Абсолютно найменшою платнею, при якій учителі можуть виконувати добре свої обовязки, є $62.50 місячно. Трийцять долярів місячно, які департамент освіти ґарантує нашим учителям, є абсолютно замало; всеж таки воно ліпше від обставин у 1935 році, коли то 311 учителів підписали були контракт вчити за $300 або менше, 2,419 за $400 або менше і 4,853 за $500 або менше. Крім того не всю платню виплачували, або платили нотами, які тяжко було змінити", говорить п. Сторді.

Обраховують, що вчителям по цілій провінції належиться повиж міліон долярів у залеглих платнях.

Тисячі сільських шкіл попали в оплаканий стан. Федерація вчителів видвигнула потребу зміни системи освітньої адміністрації і фінансів на те, щоб дати науку 175,000 дітям, записаним у сільських і менших школах.

ЗАГОСТРЕННЯ РЕЖИМУ В СОВЕТАХ

МОСКВА. — Кореспондент „Ню Йорк Таймсу" в Москві, Волтер Дюранті, відомий зі своїх задеклярованих симпатій до Советів, пише, що після недавних процесів у Москві режим там дуже загострено. Тепер дуже тяжко посторонньому чоловікові дістатися до якогонебудь вищого уряду. Навіть до бюр почти і телеграфів не впускають легко, а перешукують людей чверть години, заки впустять до середини. Волтер Дюранті також признає, що відомі політичні процеси є наслідками нездорових відносин у краю. Продукція обнизилася на 30 до 35%. Також советська бюрократія дається людям в знаки. Вона заводить ріжні формальности, що збільшують паперове урядування, марнують час і здавлюють приватну ініціятиву. Советські техніки не вміють обходитися з машинами. В деяких випадках, бажаючи відзначитися перед начальством, советські техніки надуживають машин і псують матеріял. Як клясичний приклад такого надужиття Дюранті наводить випадок, де завідуючий інкубаторами підніс у них на чотири ступні температуру, бо хотів чотири дні скорше дістати курчата. У висліді зіпсував пів міліона яєць. Між бюрократією і народом прийде ще до остаточної боротьби, предсказує Дюранті, і ця боротьба буде вестися в питанню: соціялізм, чи капіталізм. Він предсказує побіду для соціялізму.

МІСІЯ РІБЕНТРОПА В ЛОНДОНІ.

ЛОНДОН. — Німецький амбасадор до Лондону, Рібентроп, після парумісячних вакацій у Берліні повернувся на своє місце. Його завданням тепер буде розвинути серед англійців широку аґітацію за зближення і співпрацю з Німеччиною. В тій цілі німці навіть розбудовують будинок німецької амбасади в Лондоні і влаштовують велику балеву галю, що могтиме змістити тисячу осіб. Рібентроп буде пробувати при помочі ріжних товариських сходин викликати серед англійців добру опінію про Німеччину, бо внаслідок частих заяв Ґітлера, що він хоче дістати назад кольонії, ця опінія була дуже надірвалась. Також стоєю пропаґандою Рібентроп хоче звернути увагу англійців на большевицьку небезпеку.

ЖИДИ БЮТЬСЯ МІЖ СОБОЮ.

ВАРШАВА. — До бюра центральної сіоністичної організації у Варшаві, яка займається висилкою жидів до Палестини, вдерлася ґрупа жидів, які не погоджуються з політикою перших, і, поломивши бюрові уладження та забравши документи, втекла. Поліція пізніше арештувала 33 особи. Польські жиди задумують небавом вислати комісію до Сан Доминґо, де вивідаються для них можливости еміґрації й поселення на землі.

АРЕШТУВАННЯ В ПОЛЬЩІ.

ЛЬВІВ. — У Вербові, пов. Бережани, польська поліція перевела 18 січня ц. р. ревізію в укінченого ґімназиста Михайла Семчишина і Дмитра Стецюка та арештувала їх. Обох відставлено до слідчого арешту в Бережанах. — В Потоці, тогож повіту, арештовано Василя Лихолата, що недавно вернувся з вязниці, де пробував три роки за приналежність до ОУН.

ЛАВРЕАТИ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

ЛЬВІВ. — Українське „Товариство Письменників і Журналістів", яке що року вибирає лавреатів української письменства, цього року дало нагороди Наталі Королевій і Юрієві Липі. Наталя Королева походить зі старої шляхотської родини з околиць Луцька. Виховувалася за границею і в Києві. Якийсь час виступала на сцені. Багато мандрувала по світі, підчас війни працювала в Червоному Хресті, згодом в українському міністерстві закордонних справ. З Києва виїхала до Праги. Тепер живе в ЧСР. Замужна за В. Королевом-Старим. Юрій Липа родився 1900 року в Одесі. Є сином лікаря й відомого українського діяча й письменника Івана Липи. Тепер перебуває у Варшаві. Досі видав кілька літературних і публіцистичних праць.

ЗНАМЕННЕ ПРИНЯТТЯ КНЯЗЯ ВИНДЗОРА.

ВІДЕНЬ. — Англійське посольство у Відні справляло забаву, получену з концертом, на яку як почесного гостя запросило бувшого короля Едварда, тепер князя Виндзора, що то задля любови до пані Симпсон зрікся англійського престолу. Пісні, що співали на тій гостині, були: „В самоті", „Лиши мене самого, о світе, лиши мое серце саме з його болем і радощами", „Ти знаєш, дорога душе, що я, далеко від тебе, терплю". Далі співали баляду про хлопця, що то з любови до своєї коханої хотів занапастити ріку Тамізу. Баляда закінчується словами: „Ах, як би ти, мій милий, хотів зі мною летіти через океан!" Дя стрян, здається, подавали начинене теляче серце, а з напитків вино, заправлене любистком.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016 4-0807

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ГОЛОС ПОЛЬСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ

Як ми вже згадували, американські жиди задумали розпочати аґітацію проти Польщі за антисемітизм. У відповідь на це польські журналісти нюйорської округи остерегли американських жидів перед такою протипольською пропаґандою, дораджуючи їм радше подумати над тим, що це за причина, що жидів не люблять у цілому світі. Та разом з тим вони віднеслися теж до польської академічної молоді в Польщі з проханням, щоб вона здержалася в школах від протижидівських виступів, бо такі виступи є „противні польському духові й польській культурній традиції", а далі понижають на чужині польське імя і прибавляють Польщі ворогів. Польські журналісти подають далі, що вони теж працювали над відродженням демократичної Польщі, себто такої, яка розвинеться найкраще й найсолідніше, коли буде оперта одиноко на „високих засадах свободи, братерства, рівности та толеранції". В Польщі, кажуть вони, не сміє правити „палка". Ось так сказано. Чи не гарно? Та ще гарніше звучить ось такий уступ, що нагадує полякам ще і їхню неволю:

„Пережили ми багато переслідувань і в тій школі вчилися віри в історичну справедливість та пізнали вагу приязни і симпатій світу, які тепер прогайновуєте, переслідуючи інших".

Ось так польські журналісти нюйорської округи, відчуваючи під боком величезну силу зорґанізованого американського жидівства, здобулися на такий „благородний" апель. Нас, українців, моглоб тільки дивувати, чому вони не відізвалися досі в обороні „браці украінцуф" — теж з любови і пошани до Польщі, та в імені високих засад демократії: свободи, братерства, рівности і толеранції. Та українці в Америці не мають такої великої сили, яку мають американські жиди. Тому мабуть так тяжко сказати польським журналістам слово дійсної правди про положення „браці украінцуф" під Польщею. Інакше вони хоч звернулиб увагу своїм товаришам, польським журналістам у краю, щоб не писали так цинічно про видирання української землі й кольонізування її польським елементом. Вони могли були підняти голос і в справі „пацифікації" з 1930 року, яку переводили польські „адміністраційні чинники". А польський „міністер справедливости спокійно їй приглядався і не потягнув винуватців то відповідальности". Бо так точно сказав про пацифікацію в сенатській буджетовій комісії польського сойму дня 22 січня 1937 року ніхто інший, а такий прихильник поляків і угодовець як — сенатор В. Децикевич. Він теж заявив, що тепер у Польщі є при владі ті, що „насилують право", що „грішать нетолеранцією". І тут є сук справи. І про це вартувалоб польським журналістам писати, якщоб дійсно вони хотіли мати на увазі високі засади.

ДЖЕРЕЛА ДЕСПОТИЗМУ

II.

Кожний деспотизм не падає з неба. Самовлада, чи тиранія починається з дрібніших порушень прав суспільности, потім це обезправлення широких мас стає систематичне і глибше і завершується „ідеольоґією": самовлада впливає на підлеглих не лиш самою фізичною силою, але й цілою системою виховання. В нашій добі таким політично-виховним засобом диктатур є **школа**; в минулих часах більше, ніж це є тепер, була церква. Єзуїт Антоніо Поссевіно, який був у Москві при кінці 16-го віку, писав у своїй книзі „Про московські справи" (De rebus moscoviticis): „Москалі, за звичаєм, переданим від предків, так привчилися змалку говорити й думати про свого князя, що на питання найчастіше відповідають: Єдиний Бог і великий господар (себто князь) це знає. Наш великий господар усе знає. Він може одним словом розвязати всі перешкоди і трудноші. Все, що ми маємо, чи коли ми успішно служимо в війську або тішимося здоровлям, те ми здобуваємо з ласки великого господаря".

Система „Сталінського виховання" полягає в тім, що його особа в уяві мас має бути непомильна і всесильна. Подивіться, за що тільки дякують советські піддані свому диктаторові. Один 110-літній грузинський селянин мусів написати лист до Сталіна, що він щасливий, бо живе нарешті „під Сталінським сонцем". Якийсь робітник, що, купивши ліжко (мабуть раніше спав на підлозі), дякує Сталінові, що під його „мудрим проводом" і простий робітник може на ліжку спочивати... Словом, „великий господар" — Сталін, — усе знає і все може...

Які людські характери витворює деспотизм? Всі політичні процеси, які влаштувала московська диктатура проти своїх дійсних чи уявлених противників, виявляли нестз лість і нетвердість волі обжалованих і недостачу своєї **особистої гідности.** „Каяття" Зіновієва і товаришів та їх передсмертне плазування перед деспотом — це найсвіжіший приклад. А чого варт взаємні обвинувачення обжалованих на цім процесі або самобичування комуністів у численних „листах до редакції", в яких автори відпекуються від своїх „ухилів"? Нема в людях самопошани, нема товариської солідарности, а є страх усіх перед усіми і каріеризм, бажання вислужитися, хочби й коштом сучасного життя й добробуту.

Райнольд Герберштайн, довголітній посол німецького цісаря в Москві 16. віку, добре характеризує цей моральний упадок московського народу під царським деспотизмом:

„Ці люди — москалі — є такі варварські і віроломні, що у них нема нічого щирого, і вони не виявляють ніколи правдивої і природної любови. Не боїться один на одного безсоромно і нахабно доносити, чи то відкрито, чи потайки... Явно або підступом вони собі взаємно готують загибіль". (Herberstein, R. Moscoviae descriptio, Франкфурт, 1600 року). Не треба ставити точки над „і" і доказувати подібність Московщини теперішньої та Московщини давніх століть. Можна сказати, що **форма** деспотизму змінилася, але **зміст** його той самий. Це наука для нас з історії, якої ніхто не сміє забувати. Джерело теперішнього деспотизму має початок давній і глибокий в минулости Московщини.

Д. М.

ІТАЛІЙСЬКО-НІМЕЦЬКЕ ЗБЛИЖЕННЯ І МИ

Чи воно кому приємне чи ні, а італійсько-німецьке зближення є фактом. Та є „хтось", кому це зближення дуже некорисне.

З того випливає ясна потреба для когось — шляхом поширення тенденційних і брехливих чуток — привести до італійсько-німецького розходження. Маємо враження, що ці спроби не матимуть жадного успіху, — вже хочаб тому, що їхнє джерело вже цілком добре визначене. І коли я пишу ці рядки, то тільки на те, щоб наші українські читачі не піддавалися чужій і ворожій нам пропаґанді. Якщо Москва зацікавлена в тому, щоб розбити німецько-італійську вертикалю, що починає поволі творити німецько-італійсько-анґлійський трикутник, — то для нас навпаки дуже важливо, щоб ця вертикаля не тільки втрималася, але в дійсності перетворилася в отой трикутник. Москва розуміє дуже добре, що вістря західньо-европейської політики скеровуються все сильніше й виразніше проти неї і шукає всіх можливих заходів, щоб відвернути загрозу, викликаючи конфлікти й непорозуміння між західньо-европейськими державами. Зусилля Мусолінія і Гітлера навпаки скеровуються на те, щоб привести до найбільшого порозуміння між західньо - европейськими державами, щоб мати можливість чинити на сході.

По якій лінії — щодо України — піде це порозуміння, справа ще не зовсім ясна. Маємо сміливість твердити, що Італія стала на шлях необхідности довести до розпаду совєтський Союз, на його складові частини. Не зважаючи на повну відсутність офіційних заяв, маємо враження, що Італія хоче **дійсної незалежности України і Кавказу.** На якій позиції стоять Німеччина й Анґлія — того ми не знаємо. З ріжних заяв німецьких відповідальних чинників виходилоб, що Німеччина зацікавлена не стільки в розділі **Росії,** як в знищенні **комунізму,** та що єдинонеділимівські елементи відограють ще в Німеччині досить велику ролю. Ще менше в цьому відношенні відомо нам щодо Анґлії.

Але для нас — хоч як булоб **цікаво** знати — відсутність цих відомостей відограє другорядну ролю: наш шлях цілком ясний: мусимо **прямувати** до створення великої Української Соборної Держави. Це правда, що справа українських земель в Совєтчині виступає тепер на перший плян, і що в надходячій боротьбі Сходу з Заходом, чи Заходу зі Сходом, — головні зусилля мають бути скеровані на звільнення саме тих земель. Але хай ніхто не робить собі зайвих ілюзій, і хай ніхто не робить **свідомим чи несвідомим аґентом** чужинецьких імперіялістичних апетитів, — український нарід, ніколи не залишить боротьби за своє **повне** національне визволення. Жадний партійний, „державний" чи який інший осередок, а тим паче окремі особи, не мають **ніякого права** відмовлятися від хочаб одного центиметра української землі, бо в цій справі може мати голос тільки Національна Українська Конституанта в Києві, а не ті чи інші еміґрантські уґрупування. Нема жадного сумніву, що сили західньої Европи поволі консолідуються. Приязнь німецько-італійська, якої останнім виявом може служити блискуче й сердечне риняття Ґерінґа в Римі, якого свідком був вчора я, набирає все конкретніших форм, і наша українська справа знаходить все жвавіше й актуальніше зацікавлення. Супроти того ми, українці, потребуємо тільки одного — ясного освідомлення наших остаточних завдань та постійної **національної солідарности** в їх переведенні. Вороги наших ворогів мусять бути нашими приятелями, але наші приятелі мусять добре знати, чого саме ми хочемо, щоб потім не було зайвих непорозумінь. Звільнення українських земель зпід большевицько-московської неволі мусить бути **першим** і найголовнішим завданням, але хай ніхто не робить собі ілюзій, ніби шість міліонів українців, що живуть під Польщею, терпітимуть і далі всякі спроби польських асиміляцій та кольонізацій. Зайві тут будуть і обіцянки всіляких автономій. Мали ми вже ці обіцянки і щодо Галичини і щодо Закарпаття. А що з них вродило?!

Нема сумніву, що в назріваючому конфлікті кожний дбатиме побіч спільної мети—знищення московського большевизму, — і про свої власні цілі. Отже наша ціль— ясна: мусимо **напружувати** всі наші зусилля для витворення української великої держави, — кожний українець, на **кожному** клаптику національної території чи на еміґрації мусить скерувати свої зусилля тільки до цієї одної спільної мети, а в наслідку будемо мати тим більшу й міцнішу державу, чим більші й скоординованіші будуть наші зусилля.

Евген Онацький,
Рим.

„СЛОВО О ПОЛКУ ІГОРЕВІМ" ЗАСОБОМ НЕДЕЛІМЧЕСЬКОЇ ДЕМАҐОҐІЇ

Офіційна московська „наука" вертається до старої чорносотенної, що ніякої України не було властиво, а те, що є, завдячує своє існування лише жовтневій революції. Якийсь пан Гудзий обчислив цілком точно, що саме тепер минає 750 років від написання „Слова о полку Ігоревім", ґеніяльного твору „рускаво народа". „Самий факт його існування свідчить про значний розвиток у нас (в Москві) вже в старих часах високої поетичної культури". Більше того! Згадавши для певности Маркса й Енґельса, пан Гудзий зазначує, що „Слово" є „памятником наскрізь публіцистичним, аґітаційним, що закликає до боротьби за... обєднання всіх „русских сил". „Слово" є твором поступовим, що свідчить про силу національної свідомости найпередовіших людей Київської Руси, які намагалися спрямувати рух історії по шляху обєктивно-корисному для долі цілого „русскаво народа". Чи не цілком, як Косіор Любченко та Постишев?

Міркування п. Гудзого про „Слово" очевидно анахронічні. Він переоцінює „обєктивизм" автора „Слова". До тогож хижацтво північних князівств для Києва було часом не менш небезпечне як східні мандрівні орди. Про предків московського большевизму в „Слові" нема властиво й згадки, але говориться в нім не лише про чернигівських, а й про галицьких князів. Большевицькі писання про великий старо-український твір булиб лише смішні, колиб вони не були частиною брутальної акції московщення, акції, розпочатої московським урядом проти поневолених націй на основі сталінської конституції. Але на цю акцію знайдуться протиакція. „Слово о полку Ігоревім" надто високий памятник, щоб його могли заплямити пера московських писак. — („Офінор").

Улас Самчук.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина „ВОЛИНІ".

Передрук забороняється. — Авторські права застережені.

(119)

Матвій думає. — Аби тільки, каже, всі до цієї думки дійшли. Ні. Не кажу кинути луг. Ні. Цього не треба. Земля основа всього. Але кожний господар хай тямить: поки ми тільки коло плуга, а там на горі сидять чужі — нема нам щастя. Ми мусимо виповнити собою все!... Ми, чесні люди, що родились тут і тут лили свій піт і свою кров. Це наша земля!... Це наше місце!...

А по хвильці додає: — Але до праці. Праця всьому дасть життя. А ті перешумлять і загинуть. Знаю, що загинуть!... Ходім, зріжемо кілька деревин. Думаю собі: він там поїхав, стоїть і коні стоять, а тут стільки роботи. Гадаю різати дерево звідсіль, від запусту. Тут молодий ліс ростиме. Гарно засіявся.

Батько і син встали й пішли. Батько показав великого старого граба... — Ну, зріжемо цього.

Вмостилися і почали різати. Сонце заходить. У лісі кладеться тінь. Тиша, тільки шурання пилки чути. По часі підрізаний граб затріщав, похилився і, пробиваючи собі поміж гіллям інших дерев дорогу, цілим своїм тягаром грюхонув об сиру землю. Батько і син хвильку стоять і обтирають із чола піт.

Цієї ночі Шпачка ожеребилася. Через пару днів ожеребилася і Гніда. Двоє шустрих малят лошачків родилися на світ. У село наїжджають „товариші" і вибірають все нові та нові „самообложенія". Розїжджають усе нові та нові аґітатори. Сходки, мітінґи. Володька ще раз беруть „в наряд". Три дні проїздив з аґітаторами по селах. Приїдуть до села — сход. У школі збираються дядьки. Обличчя їх на квінту. Настрій — нуля. — Знаємо, мовляв. Досить нам наговорили. Баки тільки забивають.

Але входить товариш комісар. Рудий, сірі очі, плитке чоло, вуса віхтями. Пять літ у Сибірі на каторзі за червоний жовтень страждав, від перших днів революції на всіх фронтах диявольську контрреволюцію громить.

Вилазить на стілець: — Товариші селяни! Знаю, що не прийшли ви сюди, щоби слухати тарибари якогонебудь обридлого крикуна. Знаю, що село вже має досить слів, за якими нема нічого крім брехні... Але, товариші! Всі, хто не прийшов до вас, кожний тільки брав. Кожний тільки намагався використати наше втомлене, вимучене довгою революцією село. Нікого не обходить те, хто тут жиє і чи має він що їсти і в що вдягнутися... Ніхто також не завдає собі праці подумати над тим, що селянинові ніхто не дає ані одної соломинки даром. Все то зароблене тяжким крівавим трудом, твердими мозолями двох рук...

— Правильно! — перебиває хтось. Настрій слухачів проясняється.

— Так, — продовжує товарищ. Я сам син бідного селянина, який родився і вмер на ріллі у праці, в ярмі. До мозку костей знаю, що значить вперта день-денна в поті, бруді, в голоді каторжна праця, наслідки якої: болі, болі і тільки болі. Хто з вас скаже, що за своє життя прожив хоч один щасливий день, добре зїв, гарно одягнувся, не мав турбот? Ніхто. Бо ми діти праці, діти землі, ми не маємо на це змоги. Ми, як та машина, що день і ніч тягне цілу фабрику, не сміємо зупинитися, випростатися, відпочинути.

— Правильно говорить, — чути з юрби. Настрій ще більше теплішає.

— Але, товариші селяни! Кожний з вас хоч і здалека бачив і інше життя. Он у селі стоять палати. До них належить за селом кілька тисяч десятин доброї земельки. Власники їх не купували її, не орали, не сіяли, а збірали більше, як ви всі, що тут зібралися. І ви бачили їх життя. Бачили, як розїжджали вони фаетонами, каретами, четвернею. Бачили, як гуляли вони, як пиячили. Все це ви бачили і нікому з вас не прийшло на думку: а за що то вони так живуть? А чиєю то працею здобувають вони оті великі маєтности, оті добра, оті четвертні? Не приходило це на думку, бо всі думали, що так треба, що так має бути, що сам Бог ваш так хоче. Але так воно не є. Так воно не мусить бути. Всі мусять знати, що земля і все, що на ній є, не належить одній людині—панові, попові, цареві. Ні! Сто разів ні! Все це належить усім людям, що живуть із праці рук своїх; належить порівну, однаково, без всяких нагород і викупів! Так воно мусить бути.

Голос промовця підновиться, набирає звучности, сили, переконання. Селяни слухають. Очі їх поволі загоряються. Промовець згадує партію комуністів-большевиків, що підняли священний червоний прапор боротьби за волю та землю. Згадує світову буржуазію, що йде на допомогу Денікінам, Петлюрам, Пілсудським, щоб розчавити великий зрив працюючого люду. У рожевих барвах малює привабливі картини прийдешнього, коли то могутня селянсько - робітнича червона армія переможе всіх своїх ворогів.

Тоді настане час відпочинку працюючих, час, коли за людей будуть працювати машини, коли всі будуть рівні, щасливі і свобідні. А це настане. Це не слова, а дійсність. Це мусить статись, бо цього бажає собі сто пятьдесять міліонів працюючого народу. Але для цього треба останніми силами підтримати славетню червону армію, армію героїв боротьби і праці.

Так. Селянський люд знає, що буде далі. Їх обличчя, їх очі холонуть, мов метать. На їх устах знов сходить ознака люті. Чотири роки кров лив. По Карпатах, під Варшавою, у пинських багнюках. А тепер приходить ось тобі отакий і рве — брехнею, підступом, силою, — останнє вуд уст твоїх рве.

Іди, Арйоне, до дому. Війна не зїла ще одної твоєї красулі. Відвязуй її від жолоба і як офіру віддай добровільно. Бо бач герої праці й боротьби, що ордою з кацапії насунули, потребують її. А ти, Арйон, ти, що кров лив, піт лив, орав і сіяв гречку, ти дай і ще раз дай... Себе, жінку і дітей. Клятий жидок, вошивий руский гармідер зняли, в Европу бють, сто тисяч коней загнали, бо здобувають, бач, трактора, електричну лямпочку, комуну...

(Дальше буде).

НАЗВА „УКРАЇНА" Й „ОКРАЇНА".

У відповідь на нові шовіністичні польські атаки, звернені проти назв „Україна" й „український", львівське „Діло" подає деякі уступи з найновішої розвідки д-ра Володимира Січинського „Нові знаходи мап України XVII—XVIII ст.", які появилися в Ґеоґрафічному збірнику Наукового Товариства ім. Шевченка (т. І, Львів 1936). Як відомо, досі в російській і польській літературі панував погляд, за яким пішов новий польський „учений" Керський, що назва „Україна" походить нібито від слова „Окраїна", себто земель, що лежали з краю (на периферії) московської чи то польської держави.

Тимчасом В. Січинський подає мапу голяндського походження кінця XVII. ст., знайдену ним у Бібліотеці Баворовських у Львові, де поруч з назвою "Ukrainie", що займає своїм підписом землі від Тернополя через ціле Правобережжя і Лівобережжя аж по ріку Донець, — також меншу територію поміж Україною і Московщиною, що має назву "Okraina". Ця територія із закресленими кордонами займає простір з частин Вороніжчини, Харківщини і Курщини з містами Білгородом, Осколом, Валуйками й Єлетцем. Подібна округа з назвою Okraina, як подає В. Січинський, закреслена також на мапі „Росії" І. Масси 1633 р. „Ці факти — як пише автор — зовсім у новому світлі зясовують відому теорію деяких російських і польських авторів про назву „Україна". В дійсности земля, що називалася Okraina, була, але вона лежала поміж Московщиною, Татарськими землями й Україною. Про це наочно свідчить репродукована в Ґеоґрафічнім Збірнику НТШ мапа". Таким чином застаріла теорія, витягнена в останніх часах п. Керським на сторінках польського часопису „Ілюстровани Курер Цодзенни", зовсім не відповідає дійсности.

Це також оплачується.

До антикварні вбігає сердитий гість:

— У книжці „Як стати міліонером, що я її вчора у вас купив, бракує половина карток!

— Ну, відповідає на те книгар — пів міліона також щось варт!

Українці в Еспанії

Один з читачів львівського „Нового Часу" надіслав до поміщення лист від його товариша, добровольця армії ґен. Франка. Цей вояка поїхав був до Бельгії на студії й опинився в південній Еспанії в шпиталі з простріленою під Мадридом ногою.

Як видно з листа, він не єдиний український вояк в еспанській війні.

—o—

Кордова, 1. січня 1937.

Дорогий Товаришу!

Лежу в шиталі, ранений. Рана не тяжка — постріл у ногу. Шпиталь провізоричний, в шкільнім будинку, але ранені лежать на мягких матерацах.

З Бельгії я зголосився добровольцем до червоної армії в Еспанії. Я пішов туди з думкою перебратися якось до армії ґен. Франка. Не було інакшого способу дістатися туди. Разом зі мною зголосився мій знайомий кельнер-італієць. Він анархіст, воював в Україні й у Петлюри й у Денікіна й у большевиків. Скортіло його ще до Еспанії.

В еспанських червоних я дістав французький плащ, большевицький кріс, а також опікуна-москаля; в Еспанії не бачать ріжниць між українцем і „русом". Муштрували нас два тижні, а потім післали в бій.

Мій москаль, робітник з Донбасу, був добровольць. Що ночі крав у мене папіроси. Я якось раз приловив його, а він каже: „здесь, брат, камуна —твайо майо". За кілька днів він накрав цілу пачку люксусових папіросок. Я спробував раз взяти одну, а він до мене з кулаками: „Не трогай, хахол, а то по морде палучиш!" Москаль приїхав до Еспанії багато давніше, ніж я, та по еспански знав (крім команди) лише кілька слів, якими заедно напастував жінок: „Звідки ти? Куди йдеш? Не балакай багато, лише..."

Я розпитував його часом про життя в СССР. Він казав, що „товаріщ Сталін с хахламі обращается очень па соціалістіческі і только бандитов разстрєліват".

Але — каже москаль — якби я був при владі, то я вирізав би усіх „хахлов", лише гарних дівчат залишив би і тоді спровадив би на Украіну „русских" саладат... Каже дальше, що Сталін грузин і тому не розуміє, що Україна завжди буде ворогом Москви. Мій москаль запевнював, що так, як він, думає про „Хахляндію" увесь „русскій пролетаріят" — особливо молодше покоління, бо між старшими ще багато марксистів старої дати, які стрілялиб лише буржуїв, без огляду, якої нації. Вечорами він посвистував собі, дивним дивом, не якінебудь революційні, а стародавні московські бурлацькі та розбишацькі пісні. Напр.:

„На разбой я с друзьями паеду
І разграблю я сто гарадов,
І с дарогі я к мілой пріеду,
Всьо атдам єто ей за любов"...

Або:

„Бандітом я радился
Ім подохну,
І даже пред смертью не
охну, гей!..."

Як ми вже опинилися на фронті, німецькі літаки розкидали між нас відозви усіми світовими мовами: „Переходіть до нас зі зброєю, генерал Франко прощає всі провини". Та перейти було трудно. Пильнували. Всеж у них воював лише три дні.

За той час в одній нічній перепалці ми захопили чотирьох ранених націоналістів у полон. Їх переслухували і віддали москалеві в руки, а він повбивав їх. Порозбивав їм голови кольбою. Він взагалі був дуже „старательний" і надіявся, що його зроблять старшим. Покищо він мав під „опікою" лище мене та трьох „чехословаків" —трьох наших лемків з Пряшівщини.

Підчас відступу червоних я залишився в окопах і перейшов до націоналістів. Два місяці воював у них, аж мене червоні ранили і тепер я від двох тижнів відпочиваю в шпиталі. Загалом я вже три місяці в Еспанії.

Перший раз, ще в червоних, як я опинився в бою, мене щось дуже тягло втікати. Але за день-два привик до війни. До чого чоловік не привикне! Втікати з фронту назад ще більш небезпечно, як іти вперед на ворога, бо у червоних так заведено, що як хто кинеться втікати, то всі стріляють за ним, наче за зайцем.

Як я перейшов до націоналної армії, проти нас довший час стояв відділ червоних французів. Завзяті вояки; з ними доходило й до бою на багнети. Колись я уявляв собі, що бій на багнети — найстрашніше, що може бути; на практиці переконався, що не таке вже воно страшне. Більше цікаве. В цім бою, як при грі в карти: або ти мене, або я тебе. Треба щастя, зручности, відваги — небагато, але трохи більше, як має противник. Тоді він іде на лоно Авраама, а переможець параде собі по світі, аж поки не попаде на противника, який має тих трьох дарів побільше...

Моя рана не страшна — постріл у ногу вище пяти. Зразу не боліла ні трохи, але потім треба було міцно затискати зуби, як лікар порпався якимись інструментами. Я втратив багато крови, ще ослаблений, але вже шкутильгаю. Трохи мене ломить ревматизм, мій „здобуток" з мокрих окопів. Вчуся по еспански, читаю еспанські газети при помочі словника.

Ну — і живий живе, гадає. Еспанки пропадають за вісковими. Ходжу на „ранде", тайком, щоб лікар не знав. Він це гостро заборонює; йому не трудно удавати святця: він має 50 років.

Майже що днини приходять до нас у відвідини дівчата й молоді жінки, приносять ґазети, папіроси, квіти (тут нема снігу!). Часто заходить і моя еспанка, Аврора, чорнявка, гаряча, як Африка.

Але вже мені тут нудно. Кортить знову до своїх хлопців, в окопи. В окопах якийсь цілком „свій" настрій. Хлопці зжилися, свищуть на смерть, біду й небезпеки. Умудрилися навіть зложити собі орхестру, нічого, що інструменти — переважно тарілки та бубни. Концертують нераз цілий день, грають, співають, свищуть і не журяться, що довкруги бухають бомби та гранати, понад голови дзижчать кулі. Грають і співають лише веселі мельодії, навіть на похоронах. Я вже навчився цілу купу пісень — маврійських, еспанських, німецьких.

Часом бере мене туга за рідним краем. Особливо на самоті пригадуються рідні села, свої люди і так дуже хотілось би побачити своїх людей, вчути рідне слово.

Сьогодні відвідав нашу лічницю німецький старшина, разом з еспанським. Роздавали раненим хрести заслуги. Німці дістали ломані хрести, чи пак свастики, еспанці дістали свої еспанські, а я дістав і німецький і еспанський. Я питався того німця, коли нарешті буде війна проти червоної Москви, а він відповів: „На все є свій час". Ці старшини роздали нам ще дарунки: турецький тютюн, сірники, папір, коверти, значки. Того воякові найбільше треба.

Цей лист писаний в Кордові, в південній Еспанії, над рікою Гвадальквівір. Писати вільно лише про себе; про військові події, армію, старшин, зброю і т. п. — ні словечка. Не заклеюю листа, цензура заклеїть.

Незабаром іду знову воювати.

Гаразд!

Твій Гораль.

УВАГА! УКРАЇНЦІ НЮ ЙОРКУ Й ОКОЛИЦІ! УВАГА!

ЗАХОДАМИ 30-ГО ВІД. УКРАЇНСЬКОГО ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА ОДВУ В НЮ ЙОРКУ, Н. Й.

:——::——: влаштовується :——::——:

СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ

В ПАМЯТЬ МУЧЕНИЧОЇ СМЕРТИ
ВЕЛИКОЇ УКРАЇНКИ

ОЛЬГИ БАСАРАБ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 14-ГО ЛЮТОГО (FEBRUARY) 1937 РОКУ

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ, 217-219 E. 6TH STREET, NEW YORK, N. Y.

ПОЧАТОК ТОЧНО В ГОДИНІ 7-мій ВЕЧОРА.

В програму концерту входитимуть музичні виступи та сольові співи нових артистичних українських сил, як також виступить знана співачка пані ЛІДІЯ КОРЕЦЬКА, відома зі своїх виступів у Парижі, Міляні, Шікаго й Метрополітан Опери Гавз у Ню Йорку.

Українські Громадяни! Вшануймо гідно й достойно память мученочої смерти Ольги Басараб. Зійдімся та віддаймо поклін Геройці та Революціонерці, яка віддала своє життя за визволення нашої поневоленої Батьківщини! Своєю приявністю докажімо, що ми солідарно й стійно піддержуємо визвольний рух тих, що змагаються за ідеал, за який згинула мученичою смертю Ольга Басараб!

Закликайте на свято своїх знайомих і приятелів! Приводіть рідних! Перекажіть про свято всім стрічним українцям.

СЛАВА УКРАЇНІ!

Управа 30-го Відділу УЧХ ОДВУ в Ню Йорку.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

БОЛЬШЕВИЦЬКА БРЕХНЯ.

В „Свободі з 3-го грудня м. р. був поміщений мій допис про події в Настасові, а саме про те, як червоні комунари в жахливий спосіб замордували свідомого українського селянина Лапчака; га про те, який похорон йому справила українська суспільність. Цей допис був оснований на листі мого сина, що живе з рідному краю, і навіть я майже в цілости був передав точний зміст того листа. Нюйорські большевицькі „У. Щ. Вісти" запечерують, що то комунарі вбили Лапчака, і спихають це все на якихсь „фашистівських агентів". Вони навіть кажуть, що поданий мною лист це фальсифікат і що я його перекрутив. Дослівно „У. Щ. Вісти" пишуть:

„Це, що дехто пише зі села до своїх знайомих в Америці і пробує представити свідомійших селян, які боряться проти фашистівсько - панського терору, як злодіїв, то це не є нічого більше, як тільки продовження підлої роботи фашистівських агентів". А далі пишуть: „Лист Малиси, який був поміщений в американській газеті „Свобода", не є правдивий, его не писав син Малиси, бо якраз українські фашисти уважають сина Малиси за прихильника поступового руху і свого ворога. Старий Малиса краще зробив би, як би подбав за свою родину в краю і перестав фальшувати листи сина, який є чесний селянин".

Отож я твердж категорично, що лист був правдивий і в нічім незмінений. На це я готов дати кожної хвилі доказ, бо листа цього я ще не знищив.

Щодо натяку на мої родинні справи, що я „краще зробив би, якби подбав за свою родину в краю і перестав фальшувати листи", то я відповім, що такий натяк може зробити тільки людина, вихована у большевицькій нахабности, в душі, який не перебирає в засобах і не зупиняється перед найпідлішою брехнею. Бо про свою родину, яка, до речі кажучи, складається в краю тільки зі згаданого сина, я дбаю, не чекаючи, аж мене повчить якась червона птиця з „У. Щ. Вістей". Колиб ця птиця, що так замашисто і без застанови писала ці закиди, хотіла направду довідатися, як стоять справи, то могла би піти от хочби до пересилкового бюра С. Ковбаснюка і там справу перевірилаб. Та червоним птицям про правду зовсім не йде. Вони свідомо говорять очевидну неправду та цією неправдою, наче піском, стараються засипати своїм жертвам очі. Та вже той час недалекий, що на їх брехні пізнаються навіть їх засліплені раби. Ті раби побачать, що при допомозі таких солодких слів як „щастя робучого люду", „смерть капіталістам і фашистам", „хай живе рівність і братерство", большевицькі провідники у себе вдома стараються запанувати над підбитими народами, а за границею хочуть підкорити чужі влади, щоб у той спосіб змушувати інших з ними числитися.

Степан Малиса,
Ню Йорк, Н. Й.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

Цікаве для всіх родичів.

З великою радістю повідомляємо загал, а особливо родичів нашого міста, що перший курс так званого „середнього курсу" української мови під проводом Колюмбійського університету, який відбувався в Інтернешенел Вімєнс Інститут, під ч. 91 ул. Мерсер, в Джерзі Сіті, закінчився з таким успіхом, що згаданий університет домагається, щоб той курс продовжувати далі. Коли зголосилися українські студенти і студентки, то можна буде нову клясу зачати у вівторок, 9. лютого ц. р., в годині 7:30 вечором, під ч. 91 ул. Мерсер. Щоб ваші діти розуміли, про що тут іде, просимо дати їм прочитати отсе повідомлення:

TO THE PARENTS AND YOUNG UKRAINIANS OF JERSEY CITY.

Last Fall, the Ukrainians of this city were very happy to announce that they were successful in convincing the authorities of the Columbia University that an "Intermediate Course" in the Ukrainian language should be arranged for the young Ukrainian Boys and Girls of Jersey City. Boys and girls who were going to High School or College, or even graduates.

This course, which was attended by twelve (12) young and older Ukrainians, was completed on January 26th.

It was such a great success that now, not the Ukrainians, but the Columbia University itself, apeals to us that we continue it.

The Ukrainians of Jersey City have made history. We are the second city in the whole United States which initiated such a course. A report to that effect will be published in the annual register of the Columbia University which is sent throughout the world. It is now up to the Ukrainians to continue the good work started.

This course consists of Ukrainian Literature and Culture, both in Ukrainian and English. It is under the direct supervision of Dr. A. P. Coleman, well known to us.

The new course begins Tuesday, February 9th, at the International Women's Institute, 91 Mercer St., Jersey City. Time: **7:30 P.M.**

It is hoped that there will be many on hand that night.

—Чи ви чули? Куричникова вродила вже пяту доньку, а її чоловік все мріє, що буде мати сина!

—А я все говорила й говорю, що вона належить до таких жінок, які все роблять чоловікові наперекір!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Тов. ім. Івана Франка, від. 241, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів і членниць, що місячні звичайні збори відбудуться 7-го лютого, в годині 2-гій пополудні, в гали парохіяльній, 396 Блекстон ул. Обовязком є кожного члена й члениці У. Н. Союзу прийти на ці збори тому, що буде вибір делеґата на конвенцію У. Н. Союзу. Уряд звертається до членів-батьків, котрі вже мають дорослі діти, нехай приведуть їх з собою на збори і впишуть до Тов. і У. Н. Союзу. — Йосиф Галонишка, предс.; Станислав Щенґор, кас.; Стефан Бардачевський, секр.

ДІРБОРН, МІШ. Відділ 141 повідомляє членів, що збори відбудуться в неділю, 7-го лютого, в годині 2:30 пополудні, в Фордсон Гай Скул. На цих зборах буде вибір уряду на 1937 рік, як також вибір делегата на конвенцію У. Н. Союзу. — Й. Польовий, предс.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Запорозька Січ, від. 367, повідомляє, що місячні збори відбудуться у вівторок, 9-го лютого, в годині 7-мій ввечір, у гали парохіяльній під ч. 303 Гудсон Еве. Кожний член має прийти на ті збори, бо є дуже важні справи до полагодження, як: справа балю, котрий має відбутися, і вибір делеґатів на конвенцію У. Н. Союзу. Тому прошу запамятати, що це справи такі, що кожний член має бути на тих зборах. — Микитинський, предс.; Антонів, секр.

УВАГА! УКРАЇНЦІ СТЕЙТУ НЮ ДЖЕРЗІ! УВАГА!

Подаємо до відома всім українським Громадам, Парохіям, Товариствам, Сестрицтвам, відділам запомогових організацій, Союзу Українок, ОДВУ, Січей, Червоного Хреста, Молодих Українських Націоналістів, Горожанським Клюбам, Хорам і всім подібним установам в стейті Ню Джерзі, що

ПЕРШИЙ ЗАГАЛЬНИЙ ЗЇЗД

СТЕЙТОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

:——::——: відбудеться :——::——:

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 14-ГО ЛЮТОГО (FEBRUARY) 1937 Р.

В САЛІ УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСВИТЕРСЬКОЇ ЦЕРКВИ,
49 BEACON STREET, NEWARK, N. J.

Наради розпічнуться точно в годині 3:30 пополудні.

На цей зїзд просимо прислати своїх репрезентантів, бо наради зїзду будуть рішати вагу існування стейтової організації, вибір екзекутиве, приняття статута й напрям праці орґанізації на рік 1937.

На цім зїзді ми, українці стейту Ню Джерзі, мусимо заманіфестувати, що ми зєднані для спільного діла для Вітчини-України там і для нашого доброго імени тут. Тому хай не забракне на цім зїзді ні одної нашої громади і установи без ріжниці релігійних чи політичних переконань, що голосом своїх репрезентантів створить нашу злуку і силу.

Тимчасовий Орґанізаційний Комітет
Української Стейтової Орґанізації стейту Ню Джерзі.

УВАГА! JERSEY CITY, N. J., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ЗАХОДАМИ ЧОРНОМОРСЬКОЇ СІЧИ, 2-гої СОТНІ
В ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

:——::——: буде відігране :——::——:

перший раз в Америці представлення

„Ольга Басарабова"

драма в пятьох діях, Ол. Лугового

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 7-ГО ЛЮТОГО (FEBRUARY) 1937 Р.

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ,
181-183 FLEET STREET, JERSEY CITY, N. J.

Поч. в год. 7:30 ввечір. — Вступ 40 ц., для дітей 10 ц.

Шановне Громадянство! Тому, що це представлення ще не було гране в Америці просимо всьо громадянство прийти якнайчисленніше. 29

Управа 2-гої Сотні.

УВАГА! БАЙОН, Н. ДЖ.! УВАГА!

ЗАХОДАМИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНЬОГО ДОМУ
буде продовжена ЛЕКЦІЯ

РІДНА МОВА

Лекція відбудеться

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 7-ГО ЛЮТОГО (FEBRUARY) 1937 Р.

в годині 3-тій пополудні
В УКР. НАРОД. ДОМІ, 33-35 ВЕСТ 19-та ВУЛ. БАЙОН.,
котру виголосить п. ВАСИЛЬ МЕЛЬНИЧУК.

Шановні українці й українки міста Байону! Просимо прийти і послухати тої лекції, а не пожалуєте. Просимо сказати іншим, хай також прийдуть і послухають, бо другої нагоди не буде так скоро. Тому всі як один на лекцію, щоб було кому слухати. На лекції будуть теж інші бесідники.

29 **Комітет.**

УВАГА! НЮ ЙОРК, Н. Й., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ЗАХОДАМИ КОМІТЕТУ ПРИ УКР. ПРАВ. ЦЕРКВІ
під ч. 334 Е. 14-та вулиця
буде відігране представлення Велисовського, жарт на 1. дію

„БУВАЛЬЩИНА"

ПО ПРЕДСТАВЛЕННЮ ЗАБАВА З ТАНЦЯМИ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 7-ГО ЛЮТОГО (FEBRUARY) 1937 Р.

В ЦЕРКОВНІЙ ГАЛІ, 334 Е. 14-та ВУЛИЦЯ.

Початок в годині 7-мій ввечір. —— Вступ 35 центів.

У повище надміненому представленню беруть участь: **Красновська, Грицишин, Е. Жуковський, О. Кухар, Городецька і інші.**

Приходіть численно на це представлення і танці при добрій орхестрі, а певно не пожалуєте, за що ручить — **Комітет.** 29

ПОЗІР! НЮАРК, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

3-ТА СОТНЯ ЧОРНОМОРСЬКОЇ СІЧИ В НЮАРКУ, Н. ДЖ.

ВШАНУЄ КРУТЯНСЬКИХ ГЕРОЇВ АКАДЕМІЄЮ

БІЙ ПІД КРУТАМИ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 7-ГО ЛЮТОГО (FEBRUARY) 1937 РОКУ

ПРОГРАМА ДНЯ: **Панахида в українських церквах у Нюарку.** При панахиді Січовики в одностроях. **Святочна Академія ввечір, у Січовій Салі, 229 SPRINGFIELD AVE., NEWARK, N. J. з відповідною програмою й декорацією Студентів Героїв.** На академії буде співати **хор під управою п. проф. Й. Букати. Святочну промову виголосить Т. Свистун з Філядельфії.** Сопран-сольо **панна А. Тросцянецька.** Відограють на скрипках соля **учні п. проф. Й. Сіґура.** При пяні **панна А. Ухман.**

Початок в годині 7-мій ввечір. — Вступ вільний. 29

Старшина 3-тої Сотні в Нюарку.

ОСТОРОГА ПЕРЕД ОШУКАНСТВОМ

Сотки тисяч долярів витягнули на рахунок правильних релігійних та добродійних організацій від легковірних та жертволюбних громадян фальшиві збирачі жертв на неіснуючі добродійні цілі. Зорганізовані шайки, до котрих належать у більшій частині злодії та менші переступники, оснували „допомогові кватири". Фальшива допомогова акція виростає під ріжними назвами у ріжних порах року. Підчас свят вони апелюють за спеціяльними фондами на роздачу кошиків з поживою бідному населенню та святочні дарунки. Весною вони ведуть кампанію за „кемпи" та „безплатне молоко" для дітей підчас літа.

Існує великий штаб „телефонічних продавців", котрі спеціялізують злодійське збирання добродійних жертв та подорожують з міста до міста, переносячи з собою „професійну діяльність". Кожний з тих продавців має свій власний список легковірних людей. У нотатці одного з тих збирачів знайдено побіч імен добре знаних людей такі записки як: „цей легко схиляється на обман хворих дітей", або „цього можна легко взяти на кулявих дітей або ветеранів-інвалідів".

Один з найхитріших обманів, викритих нюйорським Бюром Дозволів, був продаж білетів на річний баль на допомогу „шоферам амбулянсів". Продавці тих білетів були повбирані в уніформи шоферів амбулянсів, котрі були дуже подібні до тих, які носить огнева сторож. Такі продавці звичайно вештаються по будинку, вдаючи, що шукають недостач, котрі нарушують пожарні закони. Купно білету на баль заспокоює цілу справу.

Одна жінка заробляла більше як $12,000 річно через організацію, котра збирала фонди на допомогу буцімто для акторів. Деякі обманчі милостині принимають назви дуже подібні до тих добре відомих та зорганізованих милостинь, коли телефонують до сподіваного жертводавця по гроші. Вони представляють себе як секретарі місцевих суддів або громадських урядовців.

В самім тільки місті Ню Йорку існуючі три обманчі милостині, ведучи свої діла під назвами: „Товариство Обєднаної Допомоги", „Милостиня Церкви Христа" та „Брама Милосердя", були викриті останнього року, а дванацять провідників обману, включно з одним, котрий репрезентував себе самого як „єпископа", засуджено на довголітню вязницю.

Вилїем Годсон, нюйорський комісар Публичного Добра, видав публичну осторогу до жертводавців на ріжні добродійні цілі та взиває їх придержуватись нижче поданих вказівок:

Не складайте ніяких пожертв на жадні добродійні цілі без провірення цілої справи. Вдавайтесь до заряду організації, котра займається збірками, коли така існує, або телефонуйте по інформації прямо до Департаменту Публичного Добра.

Не відповідайте на телефонічне закликування до зложення жертви, особливо коли апелюється до скорої акції та висилки післанця для негайного одержання від вас готівки або грошевого переказу.

Не прислухуйтесь ріжним „суддям", „комісарам" та іншим „публичним офіціялам", котрі пробують промовляти до вас телефоном. Публичні урядовці звичайно не аґітують за пожертвами в цей спосіб.

Не дайтесь одурити релігійними назвами або титулами. Таксамо легко для злодіїв як і для порядних людей дістати дозвіл на існування та ведення намічених діл, за релігійними корпораційними законами.

Не рішайтесь про зложення пожертви так довго, поки не дістанете нагоди побачити листові друки та переглянути літературу організації. Тоді допера можете зробити провірку та зважити окружаючі факти збирання пожертв, оцінюючи заразом вартість організації, котра апелює по милостині.

Не дозволяйте записати себе до складу управи чи ширшого комітету організації тільки тому, що вам подобається назва милостині або релігії. Довідуйтесь дещо про ту організацію, котрій хочете дозволити послуговатись вашим іменем, бо інакше публика може бути зведена, з чого ви теж можете мати ріжні неприємности.

ФЛІС.

ПОВІДОМЛЕННЯ.

ОКРУЖНА УПРАВА О. Д. В. У. В НЮ ЙОРКУ, Н. Й.
повідомляє, що
ДНЯ 13-ГО ЧЕРВНЯ 1937 РОКУ ВЛАШТОВУЄ ПІКНІК
В БЕЛВЕДЕР ПАРКУ.

ВІДДІЛ 204 УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ В НЮ ЙОРКУ, Н. Й.
повідомляє, що
ДНЯ 27-ГО ЧЕРВНЯ 1937 РОКУ ВЛАШТОВУЄ СВІЙ ПІКНІК
У ТІМ САМІМ ПАРКУ.

Просимо всі товариства стриматися того дня від своїх підприємств. 29

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 6-го лютого, в гали під ч. 435 Мейн ул., в годині 7-мій ввечір. Просимо членів прийти, бо буде вибір делегата на конвенцію У. Н. Союзу. Тому приходіть усі і перекажіть іншим, щоби було на зборах поважне число членів для правильного вибору. Довгуючі члени, не зволікайте з місяця на місяць, бо не пошкодити нікому, лише собі самим. Платіть по вашій зможности, але постійно. — Антін Зілінський, предс.; Сергій Вінярський, кас.; Антін Вакулінський, секр.

МЕНВІЛ, Р. АЙ. Тов. ім. М. Драгоманова, від. 181, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 7-го лютого, в годині 1-шій пополудні, в У. Н. Домі на Компилай Гіл. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо є важні справи до полагодження. На річних зборах вибрано такий уряд на 1937. рік: Стефан Шевчук, предс.; Ілля Топоровський, заст.; Павло Тиняк, кас.; Петро Борозний, заст.; Павло Грицчух, секр.; Павло Казан, заст.; Петро Черкас, від. секр.; Павло Любянецький, надз. хорих; Марко Натиняк, Петро Лапчинський, контр. комісія; Іван Задорожний, Микола Совецький, хорунжі; Йосиф Совецький, дверник. На цих зборах буде вибір делегата на конвенцію У. Н. Союзу. Місячні збори будуть відбуватися в першу неділю в місяцю. — Петро Черкас, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Бр. св. Василія, від. 168, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 7-го лютого, в годині 3-тій пополудні, в салі У. Н. Дому, 760 Стейт ул. Пригадуємо всім довгуючим членам, щоби прийшли на збори і вирівняли свою залеглість, бо в противнім разі будуть суспендовані. На цих зборах буде вибір делегата на конвенцію У. Н. Союзу. — Гр. Дячишин, пр.; Ілько Лабуза, кас.; Микола Пащин, секр.

ЩЕ ОДИН АМАТОР АСТРОНОМ ЗДОБУВАЄ ПРИЗНАННЯ.

В останніх роках кілька аматорів астрономів, включно з японським огородником у Каліфорнії, здобули собі славу через відкриття нових звізд, котрі названо іменем їх винахідників. Кілька тижнів тому ще один аматор астроном звернув на себе публичну увагу, а це Руді В. Мандл, чеського походження, котрий заробляє на своє удержання, працюючи як змивач посудин у третьорядних нюйорських ресторанах. Він представив науковому світові свої ідеї про астрономічні спроби релятивности. Йому в тім ділі поміг батько теорії релятивности, професор Алберт Айнштайн.

Історія життя Руді А. Мандля така: Він родився 42 роки тому в сучасній Чехословакії, студіював у технольоґічній школі у Відні, воював в австрійської армії підчас світової війни, був полонений та засланий на Сибір; 1919 року втік з полону, повернувсь до Відня та покінчив технольоґічну науку. Жив якийсь час у Південній Америці, пробував промисл у Німеччині, але потерпів невдачу через німецьку інфляцію 1923 року. По приїзді до Злучених Держав дістав працю в ресторанах як помічник кельнерів та змивач посудин, а свобідні хвилі присвячував вправам у математиці та астрономії.

Недавно тому він зробив нову та просту спробу для теорії Айнштайна про релятивність. Його ідеєю є це, що світло далекої зорі нахилиться, як промине ближчу зорю, а внаслідок цього наступає яскраве освітлення, котре кожний зможе оглядати при помочі малого телескопу.

Р. В. Мандл предложив документи Освітньому Бюру, котре вистаралось для нього про подорож до Принстон, щоб він міг побачитися з професором Айнштайном. У висліді цеї стрічі астрономічні ідеї чеського аматора передано науковому світові у статті, друкованій у журналі „Саєнс", що є видавництвом Американського Товариства для Піднесення Науки.

ФЛІС.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БІНГЕМТОН, Н. Й. Тов. Запорозька Січ, від. 21, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 7-го лютого, в годині 2-гій пополудні. Просимо всіх членів прийти на ці зборе, бо буде вибір делеґата на конвенцію У. Н. Союзу, як також інші важні справи до полагодження. — Іван Руцько, предс.; Т. Смик, секр.; П. Садовець, кас.

Спадкоємці.

— То ви вчора ділилися спадщиною . . . А що ти дістав?
— Два синяки.

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ.

(107)

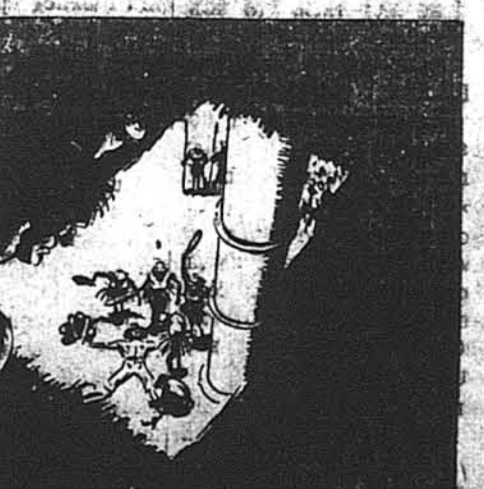
Один з крокодилів уже підплив лиш кілька кроків від Тарзана. Він уже навіть відчинив свою широчезну пащу, щоб нею вхопити впоперек Тарзана. Але Тарзан ні на хвилю не тратив притомности. В моменті, як крокодиль мав замкнути свою пащу, Тарзан наставив йому свою торбу зі стрілами. Крокодиль затиснув пащу, а кільканацять стріл впилися йому в піднебіння.

Позбувшись сагайдака зі стрілами, він тепер міг лекше плисти і виминати інших крокодилів. Щоб дістати ще більшої справности в пливанню, він посадив Нкіму собі на карк. Нкіма запустила свої пальці в його волосся і мало не вирвала йому чуба. Тепер, ударяючи двома могутніми руками, в кількох хвилинах він добився до берега.

Не роздумуючи довго, він відраву почав добиратися до замку людей-леопардів. Підкравшись під сам будинок, він почав спинатися по стовпі на дах. За ним мов тінь поспішала Нкіма. Вона дуже боялася відстати занадто далеко від Тарзана. Тарзан був уже добре обзнайомлений з будовою. Він скоро відшукав старе місце в даху й почав вдивлятися в те, що ділося внизу.

Вдолі він побачив цілу сцену з Олд Таймером; бачив, як той лежав розпростертий на долівці, як над ним танцювали жрекині та як вимахували дрючками. Чув також гудіння барабанів. Нагло барабани втихли. Настала мертва тиша. Дикі жрекині почали закрадатись до Тарзана з виразним наміром завдати йому кінець. Тарзан рішив щось починати.